

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ČÍSLO 1.

324/38

ROČNÍK XIX.

LEDEN 1938.

ČÁST VŠEOBECNÁ

Redaktor: Plukovník gšt. František Pobunek.

Arm. generál JAN SYROVÝ

První československý generál ve světové válce, první československý náčelník hlavního štábu čs. armády, první armádní generál-legionář jako generální inspektor čs. branné moci.

Řekl jsem už jinde, že padesát let v životě moderního člověka znamená téměř nic. „Život začíná ve čtyřiceti“ zní název i heslo věhlasné a jinak myšlenkově znamenité knihy amerického filosofa a sociologa Pitkina. Jinak je tomu ovšem se životem vojáka. Stává se mladý muž vojá-

kem — obráncem vlasti a domova, ochranitelem národa a všeho lidu svého státu — už po dvaceti letech, v osudových dobách i v letech osmnácti. Nejzdatnějším z národního kmene a z jádra státního obyvatelstva je svěřována ve věku dosud jinošském nejmázejší a nejslavnější služba, služba domovu, jeho ochrana, jim se podává meč vlasti a s ním i důvěra lidu. Jinak ovšem nelze. Vlast potřebuje ke své obraně právě svěžích a mladistvých sil, a to nejen tělesných, ale i duševních a mravních. Tak tomu! bylo vždy v dějinách i v biologickém vývoji lidstva — a to je i nezmarná sláva mládí! — jako politika a hospodářství potřebuje uzrálosti mužného věku a jako filosofie a náboženství nalézá své nejsilnější genie v období duchovní vyspělosti, v životní zkušenosti a moudrosti, získané nejen poučením, ale i věkem. Ale životní datum padesáti let v žití vojákově? Neznamená to už velkou a odpovědnou přehlídku silného úseku boje, práce, duševního i mravního vypjetí? A dožívá-li se takové významné chvíle ten, který stál u kořenů naší novodobé armády s puškou v ruce, aby s ní probjoval svobodu národa a prožíval těžké osudy vojáka i vojevůdce v největší dosud světové válce a potom i pomáhal klásti její pevné organizační základy ve svobodném domově na nejmýznačnějších místech — není to chvíle, která pro všechny československé vojáky znamená armádní svátek, a to nejen příležitost k salutě, ale také k zhodnocení významu pevné osobnosti a všeho toho, co je s ní spojeno ve vývoji naší branné moci?

Zajisté, všichni vojáci Československé republiky přinášejí ke dni 24. ledna 1938 svůj mužný, oddaný i bratrský pozdrav generálnímu inspektoru armády, arm. generálu Janu Syrovému se spontánními city úcty, lásky a věrnosti. Nemůže být pro nikoho z nich nejmenších rozpaků, dá-li tento velitel svůj rozkaz k obraně země s místa, na něž jej určil nebo určí nejvyšší velitel branné moci, prezident republiky, její vláda a parlament, její lid.

Jaké byly cesty tohoto vojáka?

Je takřka symbolické, že sletový sokolský rok 1938, který je zároveň oslavným rokem vítězství našeho boje za svobodu, se začíná životním jubileem Jana Syrového.

Neboť Jan Syrový jest vzorným žákem Tyršovým. Sokolství, uvědoměle a opravdově, jest školou jeho ducha. Třebíčská tělocvična, vůdcovství Máchalovo a přátelství Ševcovo, krásné a čisté ovzduší sokolské mladosti, hrdé vědomí národní a slovanské — to vše jsou zdroje, z nichž čerpal jeho mužný charakter. Je přirozené, že byl v důsledcích toho všeho mezi prvními, kteří v roce 1914 přišli do Kyjeva pod prapor České Družiny. Třebaže byl záložním důstojníkem rakousko-uherské armády, vstoupil přece nenáročně do České Družiny jako prostý dobrovolník, což nebylo bez významu pro psychologický průzkum života vojenského a válečného i pro budoucího vojevůdce. Svou důstojnickou hodnost si ovšem záhy vydobyl svou chrabrostí, inteligencí, intuicí; a byl z prvních českých důstojníků citován v rozkaze nejvyššího velitele za slavný boj na frontě pínské u 48. ruské divise 16. I. 1916. Řadou rozvědek a bojů získal si záhy pověstí nejstatečnějšího důstojníka Družiny a později Brigády. U Zborova byl těžce raněn a přišel o oko. Velel postupně rotě, praporu, pluku. V době bojů s bolševiky byl velitelem spojených československých oddílů, opeřující západně od Omska, i jmenován byl Sjezdem čeljabinským plukovníkem. Když pak v létě r. 1918, v době našeho konfliktu s vojsky

Trockého, šlo o to, aby v tomto zápase nejen z důvodů vojenských a organizačních, ale i z vážných pro nás důvodů mezinárodně-politických, jakož i z vnitřních důvodů, vyrůstajících z našeho mimořádného postavení v Sibiři, vedení vojska přešlo do výhradně a viditelně rukou československých, byl to plukovník Jan Syrový, jemuž byla věnována důvěra našeho tamějšího vedení politického v tom přesvědčení, že souhlasí s hlubokou a obecnou důvěrou, již požíval starodružiník Syrový u celého vojska, důstojnictva i mužstva. Měl jsem tehdy jako správce Vojenského odboru v Odbočce Národní Rady pro Rusko čest podepsati 29. srpna 1918 dekret, jímž plukovník Jan Syrový se povyšuje na generála a jmenuje se velitelem československého armádního sboru.

Od té doby až do návratu do vlasti stál generál Syrový nepřetržitě, v čele našeho sibiřského vojska. Uchoval si po celou tu dobu — a chvílemi se žilo velmi těžce na Sibiři za střídání dobrých či špatných nálad i dobrých či špatných situací, spíše politicky špatných než vojensky — neochvějnou autoritu i důvěru, ač každý o něm věděl, že je vojákem spíše drsným než sentimentálním, velitelem spíše přísným než shovívavým. Před delegací z vlasti v září r. 1919 předvedl Jan Syrový masu svých sibiřských junáků jako jediné a mohutné těleso, jež přes všechna strádání bylo hotovo býti se za svoji zemi a za svůj lid do posledka. Dojem tento byl jistě překvapující: plná jednota velitelova s vojskem, nejen parádní, ale mohutná přehlídka, doklad a svědectví neumdlévajícího ducha, jenž přes všechny otřesy zůstal v jádře zdrav. V červnu 1920 vrátil se na lodi „President Grant“ do vlasti.

Bylo zřejmé, že voják těchto kvalit může míti veliký význam na vůdčím místě vojenském i ve vlasti. Jako zemský velitel pro Čechy a potom jako loyální spolupracovník generála Mittelhaussera, jehož záslužné práce si vždy vážil a vysoce cenil, dovedl se generál Syrový plně vžítí do svých jistě nelehkých a zodpovědných úkolů a získal si opravdové vážnosti u všech, kdož jeho práci zblízka poznali a mohli ji správně oceniti.

Datum 1. ledna 1926 jest ovšem dnem dalekosáhlého významu pro náš stát, armádu a legionářstvo. První revoluční zahraniční generál legií, někdejší velitel československého vojska na Rusi a v Sibiři, jest prezidentovým rozhodnutím postaven v čelo veškeré ozbrojené moci republiky jako náčelník hlavního štábu. Vedení naší nové armády svěřeno jest rukám muže, který vedl revoluční pluky národního legionářského vojska v dobách těžkých bojů za svobodu, který také tyto pluky přivedl do osvobozené vlasti. Znovu tím jest manifestována přímá souvislost mezi legiemi a armádou, znovu se tím potvrzuje nutnost udržení a zachování tradice vojenské, bez níž žádná armáda žiti nemůže, jako nemůže žiti tělo bez duše. A tradice legionářská je posledním a nejživějším článkem tisícileté státní a vojenské tradice české, československé!

Ale svěřeno tak důležitého a zodpovědného místa legionářskému generálovi nemohlo míti zajisté jen motivy vnější, manifestační. Jistě musily zde rozhodovat také důvody věcné, vojenské. Šlo-li o to, převésti vedení našich věcí armádních do rukou československého náčelníka štábu, naskytl se nejdříve otázka osoby a jejích kvalit. Šlo o muže rozvážného, vojensky i administrativně zkušeného, o autoritu neproblematickou a vážnou, mravně silnou. A tímto mužem byl tehdy Jan Syrový celou svoji minulostí zahraniční i činností svou ve vlasti. Jako legionáři za hranicemi ctili v něm chrabrého, přímého a charakterního vojáka, klidného a spra-

vedlivého náčelníka, tak zde doma kruhy i odborníci vojenští, jakož i celá veřejnost vážila si ho pro jeho pracovitost a plné oddání se svým úkolům. Našla se tehdy opravdu autorita plně uznávaná, osobnost široce ctěná a populární. A každý, kdo ho znal i se stránek osobních, musil si ho zamílovat pro jeho čestnost, otevřenost, byl i někdy drsnou na pohled, ale opravdovou a přímou, a pro jeho neokázalost a skromnost, s níž vystupoval vždy jako příklad typické české, demokratické mužnosti.

Ale doba, v níž mu bylo souzeno sloužit naší branné moci jako náčelník hlavního štábu, byla snad z nejhorsích, již bylo kdy prožívat tak mladému organismu, jakým byla tehdy čs. armáda. Možno o ni sice říci okřídlené slovo židovské kavárny „Man lebt sich!“, neboť její vnější tvář vypadala blahobytně, ale její vnitřní obsah zel prázdnotou myšlenkovou a pustotou mravní. Zodpovědnost za osud státu i národa, za jejich budoucnost, ba za samu jejich existenci se hledala všude jinde, jenom v nás samých ne. Velká část veřejnosti se dívala na problémy obrany země téměř s pohrdáním. Zájmy armády, ba pouhé její objevování se před veřejností — vše bylo odmítáno s lžipacifistickými gesty a hesly a se superioritou blaseovaného intelektualismu. V takové atmosféře by nemohl konat zázraky nijaký Clausewitz či Schlieffen, také nijaký Weygand či Gamelin. Když měl gen. Syrový mužnou odvahu veřejně poukázat na tento neodpovědný, ba laxní vztah části veřejnosti k otázkám obrany, byl neslušně zakřikován jako muž, který „řinčí šavlí“. Snad bychom přece jen neměli lehce zapomínati takových projevů, i když dnes žijeme v obecném usmíření ve věcech státní odhodlanosti k obraně, poněvadž jsou to symptomy skrývaných úskalí a slabostí národního charakteru. Zato opravdoví vojáci a všichni, jimž je bezpečnost národa a státu na de všecko, vzpomínati budou projevu Syrového a zejména jeho jasně vyřčeného požadavku branné výchovy národa vždy s vděčností.

Když odešel s místa generálního inspektora branné moci zkušený voják Al. Podhajský, byl pro tento úkol ustanoven prezidentem republiky arm. generál Jan Syrový. Zde stojí pevně, s touž jasnou a odhodlanou dobrou vůlí, jaká jej vyznačovala na všech meznících jeho vojenské kariéry. A jako vždy v minulosti i zde vzhlíží k němu armáda s důvěrou, národ s úctou a láskou, stát s pocity bezpečí a jistoty. Může býti radostnější i slavnější úděl vojáka, který sám jako prostý dobrovolník viděl zráti osnovy naší branné vůle a dnes jako nejvyšší její osoba vojenská může už spoléhati na armádu silnou, uvědomělou, ukázněnou a věrnou?

Generál RUDOLF MEDEK.